

BALKAN

14. januar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

ISTINA O OPTUŽNICI PROTIV PAVKOVIĆA, LAZAREVIĆA, LUKIĆA I ĐORĐEVIĆA

Od 22.-og oktobra 2003, kada je optužnica protiv Nebojše Pavkovića, Vladimira Lazarevića, Sretena Lukića i Vlastimira Đorđevića objavljena, političari i optuženi je iznova pogrešno predstavljaju. Iznećemo neka od najrasprostranjenijih pogrešnih tumačenja:

Mnogi političari tvrde da su Pavković, Lazarević, Lukić i Đorđević optuženi samo po komandnoj odgovornosti. Ova tvrdnja podrazumeva da ih optužnica ne tereti da su lično počinili zločine, već da njihova odgovornost potiče isključivo od činjenice da su bili vojni komandanti. Iako je pravno moguće da budu optuženi samo na osnovu komandne odgovornosti, u njihovom slučaju to nije urađeno.

U optužnici se navodi da su Pavković, Lazarević, Lukić i Đorđević planirali, podsticali, naređivali i na drugi način pomagali i podržavali izvršenje vrlo teških krivičnih dela – progon albanskog stanovništva sa Kosova. Ovi zločini su uključivali sledeće: prisilno premeštanje i deportaciju oko 800 000 civila kosovskih Albanaca, ubistvo preko 700 osoba čija su imena navedena u optužnici, seksualno zlostavljanje mnogih žena, bezobzirno razaranje ili nanošenje štete verskim objektima kosovskih Albanaca i druga nehumana dela počinjena na Kosovu 1999. godine.

Uz ovo neposredno učešće, u optužnici se naglašava i njihova komandna odgovornosti, što znači da se oni, kao komandanti na visokom položaju, mogu smatrati odgovornim za dela njihovih potčinjenih.

Neki su mišljenja da su četiri generala optužena samo zato što su “obavljali svoj posao”. Ovo nije tačno. Po međunarodnom i domaćem pravu odgovornost je komandanta da održava disciplinu među svojim potčinjenima, da preuzme sve neophodne mere da zaštiti civilno stanovništvo, da spreči potčinjene da počinje zločine protiv civila i da kazni svakog vojnika koji je počinio zločin nad civilom. Da bi Tužilaštvo optužilo komandante vojske i policije mora da dokaže da nisu preduzeli neke ili sve razumne mere u okviru svoje nadležnosti da spreče zločine i da kazne počinioce.

U medijima se, takođe, često može čuti tvrdnja da je optužnica protiv Nebojše Pavkovića i drugih, u stvari optužnica protiv srpske države. To nije moguće. Po svom statutu, MKSJ nema nadležnost da sudi organizacijama, pravnim licima ili bilo kojim drugim kolektivnim telima. Prema tome, optužnica protiv Pavkovića, Lazarevića, Lukića i Đorđevića ne optužuje, niti može da optuži, celu srpsku policiju ili Vojsku Jugoslavije. U optužnici su ova četvorica generala optuženi kao *pojedinci*, zbog svog *ličnog* učešća u progonu, deportovanju i ubijanju albanskih civila sa Kosova.

Neki od političara smatraju da ako su Sreten Lukić i drugi optuženi po komandnoj odgovornosti, onda svako može biti optužen na taj način. To nije tačno. Kao što je gore navedeno, Tužilaštvo može optužiti samo one vojne i policijske komandante samo ako može da dokaže da nisu preduzeli, delimično ili u potpunosti, odgovarajuće mere kako bi sprečili svoje potčinjene da počine zločin ili kako bi ih kaznili za počinjeni zločin.

Trebalo bi pomenuti da je mandat Tužilaštva da se usredsredi na članove rukovodstva na najvišem nivou koji su odgovorni za zločine u nadležnosti Tužilaštva. Što se tiče zločina počinjenih na Kosovu 1999. godine, Tužilaštvo je optužilo devet pripadnika vojnog, policijskog i političkog rukovodstva iz Srbije na visokom položaju i trojicu pripadnika rukovodstva kosovskih Albanaca koji su u pritvoru i čekaju suđenje koje bi trebalo da počne ove godine. S tim u vezi Tužilac MKSJ Karla del Ponte izjavila je da su istrage protiv drugih pripadnika rukovodstva kosovskih Albanaca za zločine počinjene nad srpskim žrtvama još uvek u toku, a takođe je rekla i da neće biti novih istraga protiv aktivnih oficira snaga Srbije I Crne Gore za krivična dela počinjena na Kosovu. Međutim, to ne znači da je Tužilac utvrdila identitet i optužila *sva* lica koja su odgovorna za počinjena krivična dela na Kosovu. Tribunal deli nadležnost sa domaćim sudovima i podstiče ih da nastave da istražuju ko je počinio, planirao, podstrekivao, naredio ili pomagao i podržavao te zločine.

Mediji su prenosili i mišljenja određenih komentatora da je optužnica protiv četiri generala ista kao optužnica protiv Slobodana Miloševića, Nikole Šainovića, Dragoljuba Ojdanića, Milana Milutinovića i Vljaka Stojiljkovića, podignuta 1999. godine, tako da mora da postoje politički razlozi zbog kojih ova optužnica nije u to vreme podignuta. Kod podizanja optužnica na međunarodnom krivično sudu za bivšu Jugoslaviju, trebalo bi imati na umu sledeća pravila:

da bi optužnica bila podignuta Tužilac mora da prikupi izjave svedoka i dokumente kao dokaze protiv *svakog* optuženog lica. Pored toga, nakon što Tužilac potpiše optužnicu, nju mora potvrditi nezavisni sudija, kako bi postala zvanični dokument suda. Pre nego što potvrdi optužnicu, sudija Tribunala mora biti zadovoljan time da dokazi koje mu je tužilac predočio ukazuju da za svakog od optuženih postoji osnovana sumnja da je počinio dela za koja ga optužnica tereti. Dokazi na osnovu kojih je Tribunal podigao optužnicu protiv Pavkovića, Lazarevića, Lukića i Đorđevića su predati sudu i biće predočeni optuženima kada se optuženi nađu u pritvoru Tribunala.

Neki od političara tvrde da je Tužilaštvo pristalo da ne podiže nove optužnice po komandnoj odgovornosti i da ova optužnica predstavlja kršenje tog dogovora. To nije tačno. Tužilaštvo je saopštila da nije postigla takav dogovor ni sa jednom stranom u sukobu u bivšoj Jugoslaviji. Takav dogovor bi predstavljao kršenje osnovnih principa međunarodog i domaćeg krivično-procesnog prava. Osim toga, kao što je gore navedeno, Pavković, Lazarević, Lukić i Đorđević su optuženi za neposredno učešće, a ne samo po komandnoj odgovornosti.

Bilo je navoda io tome da se vode razgovori o prebacivanju predmeta *Pavković i drugi* na domaće sudove. Ni to nije tačno. Suprotno navodima u štampi, ne postoji sporazum o ustupanju predmeta protiv četiri generala srpskim sudovima, niti ima pregovora u vezi sa

tim. Licima na visokom položaju, kao što su Pavković, Lazarević, Lukić i Đorđević biće suđeno u Hagu. `

Kao što je slučaj sa svim drugim optuženim licima, ako se ne predaju dobrovoljno, Tribunal očekuje od srpskih organa vlasti da uhapsu i predaju četvoricu generala.

Upućujemo zainteresovane da se [kompletan tekst ove optužnice](#) na srpskom jeziku može naći na internet sajtu Tribunala. Osim toga, štampana verzija se može dobiti od kancelarije Tribunala u Beogradu, ili, ako nam se obrate elektronskom poštom na dole navedenu adresu.

Outreach Programme

outreach@icty.org